

РЕШЕНИЕ

№ 248

гр. София, 22 януари 2020 г.

Върховният касационен съд на Република България, I НО, в публично заседание на двадесети и девети ноември през две хиляди и деветнадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: НИКОЛАЙ ДЪРМОНСКИ
ЧЛЕНОВЕ: СПАС ИВАНЧЕВ
ХРИСТИНА МИХОВА

при секретар Марияна Петрова, при становището на прокурора Атанас Гебрев, изслуша докладваното от съдия Спас Иванчев наказателно дело № 863 по описа за 2019г.

Производството е по реда на чл.346, ал.1 от НПК и е образувано по подадена касационна жалба от частните обвинители и граждански ищци В. Г. Н., С. Л. Н. и П. С. Н. срещу изменително решение № 249/13.06.2019г. по ВНОХД № 442/2019г. на Софийски апелативен съд, н.о., 2-ри състав.

Посоченото касационно основание е явна несправедливост на наложеното наказание. Касаторите се съгласяват с доводите относно наказанието, изложени от първостепенния съд и определянето му при значителен превес на отегчаващите отговорността обстоятелства. Определеното наказание преди редукцията било 18 години, като и след нея доводите на съда от първата инстанция се споделят от касаторите.

Изразява се несъгласие с намаляването на това наказание от въззивната инстанция. Отбелязва се, че наред с отегчаващите отговорността обстоятелства, изложени от първоинстанционния съд, съставът на САС е посочил и още едно такова, свързано с мотивирането от подсъдимия на неговите приятели да укрият истината за случилото се.

Касаторите не се съгласяват с доводите на въззивната инстанция относно твърдяно подценяване на смекчаващите отговорността обстоятелства от първоинстанционния съдебен състав. Оспорват възприетото от този състав наличие на две висши образования на дееца, оспорват и оказаното съдействие, доколкото първоначално деецът е отричал участието си в деянието и искал от своите приятели и свидетели по делото разследващите да бъдат заблудени. Касаторите твърдят, че тези обстоятелства не са пропуснати от първоинстанционния съд, а са взети под внимание и са анализирани подробно.

Касаторите не се съгласяват с обстоятелства, възприети като смекчаващи от въззивния съд – самопризнанието на дееца (отчетено от първоинстанционния съдебен състав), здравословните страдания на подсъдимия, като според частните обвинители не било ясно как спортните травми смекчавали обществената опасност на дееца. Възприети от

въззивният съд влошени взаимоотношения между син и баща с дългогодишна давност, довели до натрупване на гняв, ярост и желание за отмъстителност се определят като чути за първи път да водят до възприемането им като смекчаващо отговорността обстоятелство. При това касаторите отбелязват, че престъплението не е извършено импулсивно, а е предварително планирано след многократно заявено пред неговите приятели намерение да убие баща си.

Обратно на решението на съда от първата инстанция въззивният съд е определил наказанието при превес на смекчаващите отговорността обстоятелства, като е наложил наказание преди редуцията на минимума.

В заключение касаторите твърдят, че този извод на апелативния състав е незаконосъобразен, неправилен и немотивиран, не е съобразен с доказателствата по делото и с обществената опасност на деянието и на дееца.

Приемат, че е недопустимо да се налага в този случай минималното наказание от 15 години лишаване от свобода, преди съответната редуция, предвидена в закона. Молят наказанието да се увеличи до първоначално наложения размер след редуцията от 12 години лишаване от свобода.

Във възражение на подсъдимия чрез неговия защитник се настоява касационната жалба да не бъде разглеждана, тъй като отправеното искане е извън правомощията на касационната инстанция.

Твърди, че в касационната жалба се сочат обстоятелства, които не са установени по съответния ред в съдебното производство. Твърдението, че подсъдимият сам бил отворил вратата на жилището си, не било установено нито в досъдебната фаза на производството, нито в съдебната.

Оспорва твърдението, че деецът бил с висока степен на обществена опасност, тъй като, макар и изхвърлен от родителя си на 18 – годишна възраст, успял да завърши университет по библиотекознание и информационни технологии, както и семестриално Нов български университет.

В жалбата се игнорира поведението на пострадалия, който години наред бил нанасял побои на подсъдимия и майка му. Това жестоко поведение на родителя не оневинявало дееца, но защитата счита, че следва да се вземе предвид при определяне на наказанието, което не е направено от СГС. Развиват се доводи за условията в българските затвори и че конкретно трябвало да се преценява за всеки случай доколко престоят в местата за лишаване от свобода способства за поправяне и превъзпитание и след какъв срок той би имал отрицателно, а не превъзпитателно въздействие.

Представителят на Върховната касационна прокуратура изразява становище за неоснователност на въззивната жалба, споделя изложените съображения от въззивната инстанция и намира намаляването на наказанието за справедливо.

Отправеното искане за увеличаване на наказанието определя като неоснователно предвид липсата на правомощие на касационната инстанция да увеличава размера на наказанието.

Частните обвинители, граждански ищци и жалбоподатели В. Г. Н., С. Л. Н. и П. С. Н., редовно призовани, не се явяват, за тях се явява повереник, който пледира съобразно жалбата. Пзовава се на възприетите от първостепенния съд обстоятелства за степента на обществена опасност на дееца и начина на определяне на наказанието. Счита, че изменението на наказанието и конкретния му размер, определен на минимума на санкцията преди законовата редукция, не кореспондира с обществената опасност на деянието. САС се е солидаризирал с доводите на съда от първата инстанция, като дори е добавил още едно обстоятелство- мотивирането от подсъдимия на неговите приятели да депозират погрешни сведения. Определя анализа на въззивната инстанция като противоречив и изпълнен с неясноти на смекчаващите обстоятелства, като в крайна сметка е формиран извод за определяне на наказанието при превес именно на смекчаващите отговорността обстоятелства. Определя изводите на САС при индивидуализацията на наказанието като погрешни и определеното минимално наказание за неправилно, с оглед целите му и индивидуалната превенция.

Моли наказанието да се увеличи до определените от първоинстанционния съд размери, като сочи, че процесуалния способ е изцяло от компетентността на съда.

Частният обвинител и граждански ищец Ф. Ж. Н., редовно призован чрез особения си представител, не се явява, представлява се от повереник с надлежно представено пълномощно пред касационната инстанция. Последният пледира да се остави в сила решението на въззивната инстанция като правилно и законосъобразно.

Подс.С. Ж. Н., явява се лично и се представлява от защитник, който моли да се остави без уважение жалбата по изложените във възражението аргументи. Според него въззивната инстанция изключително подробно, правилно и задълбочено била обсъдила всички доводи и наложеното наказание било правилно. Касационната жалба пък била формулирана неправилно и не давала възможност на касационната инстанция да се произнесе. По делото нямало данни, че деецът е с висока степен на обществена опасност, че пострадалият сам е отворил вратата пред него, че е злоупотребено с неговото доверие, както и нямало данни подсъдимият да е мотивирал когото и да било да дава неверни показания. Оспорва наличието на явна несправедливост, разликата била само две години или 20% между наказанията на двете инстанции и поради това тя не била драстична.

Моли да се остави в сила решението на САС.

Подсъдимият в лична защита подкрепя становището на защитата си и не добавя нищо по същество.

При последната си дума подс. Н. моли присъдата да остане такава, каквата е, твърди, че се разкайва.

Върховният касационен съд в пределите на касационната проверка по чл. 347, ал. 1 НПК, за да се произнесе взе предвид следното:

С присъда №31/07.02.2019 г. по НОХД № 5374/201 г. по описа на Софийски градски съд, н.о., 9-ти състав, подс.С. Ж. Н. е признат за виновен в извършване на престъпление по чл.116, ал.1, т.3-та, пр.1-во и т.6-та, пр.2-ро и 3-то, вр.чл.115 от НК, като по реда на чл.58а, ал.1 вр.чл.54 от НК му е наложил наказание от 12 години лишаване от свобода.

Приспаданото е предварителното задържане на дееца, определен е строг режим за изтърпяване на наказанието.

Подсъдимият по предявените граждански иски е осъден да заплати както следва:

1. На Ф. Ж. Н. сумата от 100 000лв., представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от престъплението;
2. На частният обвинител и граждански ищец С. Л. Н. деецът е осъден да заплати по предявения граждански иск сумата от 60 000лв., представляваща също обезщетение за претърпени неимуществени вреди от престъплението, в останалата си част до пълния предявен размер от 140 000лв. искът е отхвърлен като неоснователен;
3. На частният обвинител и граждански ищец В. Г. Н. деецът е осъден да заплати по предявения граждански иск сумата от 60 000лв., представляваща също обезщетение за претърпени неимуществени вреди от престъплението, в останалата си част до пълния предявен размер от 140 000лв. и този иск е отхвърлен като неоснователен.
4. На частният обвинител и граждански ищец П. С. Н. деецът е осъден да заплати по предявения граждански иск сумата от 20 000лв., представляваща също обезщетение за претърпени неимуществени вреди от престъплението, в останалата си част до пълния предявен размер от 80 000лв. искът е отхвърлен като неоснователен.

Подсъдимият е осъден да заплати и направените по делото разноски.

С атакуваното решение и по жалба на осъденото лице чрез защитата му, наложеното наказание е изменено на 10 години лишаване от свобода, в останалата част присъдата е потвърдена.

Касационната жалба е подадена в срок, от процесуално легитимирани като касатори частни обвинители и граждански ищци, отнася се до наказателната част на присъдата и само относно наказанието.

Разгледана по същество, тя е и основателна.

Съдебното производство е протекло при условията на чл.372, ал.4 вр.чл.371, т.2 от НПК. Подсъдимият Н. е признал изцяло фактите, които са изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт и съответно се е съгласил да не се събират доказателства за тях, в съответствие с изискването на закона.

По делото не възниква спор относно това обстоятелство, въпреки направените възражения в подобен смисъл от защитата, макар и по повод касационната жалба на част от частните обвинители и граждански ищци, че в разпитите на свидетелите имало доста проблеми- протокол от съдебното заседание пред касационната инстанция, стр.4-та, абзац трети от пледоарията на защитника.

При липсата на същинско оспорване обаче, касационната инстанция не намери основание за ревизия на изложените от съда от първата инстанция доводи за възприемането на съкратено съдебно следствие. Доказателствата по делото подкрепят направеното самопризнание.

Няма процесуална причина да не се приеме направеното самопризнание, което не може да бъде всъщност и оттеглено- т.8 от ТР № 1/06.04.2009г., по т.д. № 1/2008г. на ОСНК на ВКС.

В този смисъл възраженията на защитата по повод твърдения на касаторите следва да бъдат възприети като изцяло неоснователни.

На първо място е прието от съдилищата съобразно обстоятелствената част на обвинителния акт, че пострадалия е отворил вратата пред сина си- лист трети, абзац трети от акта. Впрочем, това е второто посещение в дома на пострадалия за денонощието, при първото подсъдимият е взел от него „домашни суджуци“-л.2-ри от акта. Очевидно е, че бащата е проявявал доверие към сина си, независимо от твърдението на защитата за многогодишни влошени отношения. Следователно възприетото от съда от първата инстанция и повторено от касаторите- стр.3-та, първи абзац от касационната жалба е вярно (това обстоятелство е послужило за определяне на личностната характеристика на деца), възражението на защитата в тази връзка не е основателно и се отхвърля.

На второ място защитата възразява, че няма данни подсъдимият да е мотивирал когото и да било да дава неверни показания. На такова обстоятелство се позовават касаторите – л.3-ти, предпоследен абзац от жалбата, като от своя страна черпят този довод от допълнително

възприетото от въззивната инстанция на л.16, последен абзац от въззивното решение. Това възприето обстоятелство е от категорията на тези, които са от естество да отегчат наказателната отговорност на дееца. Въззивната инстанция не е установила тези факти самостоятелно или самоцелно – те намират своето място в обстоятелствената част на обвинителния акт, възприета на посоченото законно основание – л.7-ми от акта, първи абзац, предпоследно изречение.

Твърдението в касационната жалба отговаря на истината, възражението на защитата в тази връзка се отхвърля.

Тези твърдения са изложени от касатора с цел да мотивират искането му да се отчетат като отегчаващи вината и отговорността обстоятелства, за да се приеме, че наказанието е несправедливо определено/намалено. В искането, макар и да надхвърля касационните правомощия на съставите на ВКС, достатъчно категорично се посочва, че се иска увеличаване размера на наказанието до първоначално наложения от СГС. Както справедливо отбелязва повереника, в правомощията на съда е, ако прецени основателност на същинската част на искането, да намери процесуално възможния способ това да се случи.

Възражението на защитата за процесуална недопустимост на касационната жалба не държи сметка за липсата на задължение на частните обвинители да познават на професионално ниво закона, достатъчно е да упражнят правото си на жалба и да посочат в какво се изразява недоволството от постановеното решение, съдът може да прецени дали искането им е в съответствие със закона и дали може да бъде удовлетворено с процесуалните способности. Поради тези причини и това възражение на защитата се приема като неоснователно и се отхвърля.

Конкретно по искането за констатиране на явна несправедливост на наложеното наказание касационният състав обсъди изложените доводи от въззивната инстанция, довели го до решението за намаляване на наложеното от първостепенния съд наказание.

Апелативният състав е приел, че контролираният от него съд е подценил значението на факторите от категорията на смекчаващите отговорността обстоятелства. И съответно ги е изброил – млада възраст, отлични спортни постижения, добър образователен ценз, изразено искрено разкаяние и оказано съдействие за разкриване на обективната истина(което е отчетено като допълнително смекчаващо обстоятелство). Съдът е допълнил към тези изброени фактори и доказани здравословни страдания, но с решаващо значение за вземане на решението си за намаляване на наказанието, са влошените взаимоотношения между син и баща с дългогодишна давност, довели до „...натрупване на гняв, ярост и желание за отмъстителност у дееца...“ – стр.17-та от мотивите, първи абзац,2-ро изречение. Съдът от втората инстанция не е придал изключителност на нито едно от така изброените обстоятелства, нито ги е коментирал в

контекст на многобройност, но е приел, че те са със значителен превес над отегчаващите и затова обуславят налагане на наказание на предвидения минимум.

Касационният състав счете, че не първостепенният съд, а пряко контролираният въззивен състав неоправдано е надценил значението на смекчаващите отговорността обстоятелства.

На първо място по своя характер и съдържание те не са от категорията на излизащите извън категорията на обичайните смекчаващи отговорността обстоятелства- нито младата възраст, нито твърдяните спортни постижения, нито пък положените усилия да получи висше образование. Нещо повече, те са неутрализирани от негативните прояви на дееца, ясно очертани от обстоятелствената част на обвинителния акт. Въпреки младата си възраст, спортни и образователни занимания, както и наличието на твърдяни травми, този подсъдим се е проявил като ясно очертана асоциална личност – целодневна употреба на наркотични вещества – марихуана и амфетамин, от сутринта, съчетана с употребата на алкохол, макар и не високоградусов, чак до вечерта, до момента на извършване на самото убийство.

Твърдяните влошени взаимоотношения не могат да бъдат поставяни в основата на вземане на решение за определяне на наказанието – от обстоятелствата по делото (съответно обстоятелствената част на обвинителния акт) това не се установява, а напротив, те са били такива, че да позволяват на дееца да посети баща си и да получи въпросните „домашни суджуци“. Мотивиращите съображения на въззивната инстанция за това, какво са породили твърдяните влошени взаимоотношения всъщност са продукт на нелогичен анализ, тъй като според съда те са формирали натрупан гняв, ярост и желание за отмъстителност– антиподите на смирение, човечност и опрощение. Ако това е вярно, то тези черти в същината си на характера, не аргументират извод за деец като такъв с ниска степен на обществена опасност, доколкото разкриват само отрицателни качества, и не смекчават неговата наказателна отговорност. Напротив, тези изложени обстоятелства характеризират изключително негативно дееца – като гневен, яростен и отмъстителен, с личностови белези на дългогодишна стаявана и съдържана омраза. Това определено не са положителни характеристики на дееца, не могат в никакъв случай да съставляват каквото и да било извинително обстоятелство, а въззивната инстанция в разрез с правната и житейска логика ги е съотнесла в тази категория.

Макар да не е намерило място в правната квалификация на деянието, взетото предварително решение на дееца да убие баща си, предварителната подготовка в тази връзка – установени все чрез обстоятелствената част на обвинителния акт, следва да се отчитат като отегчаващи вината и отговорността обстоятелства. Решението е взето в спокойна обстановка,

без наличието на какъвто и да било непосредствено съществуващ конфликт, като деецът се е подготвил специално за извършване на престъплението и е склонил свой приятел – св.Й. А., да го подпомогне и улесни в това престъпно начинание.

Касационната инстанция съзира и в това склоняване подминато от инстанциите по същество отегчаващо отговорността обстоятелство – тъй като поведението на свидетеля, подбудено от подсъдимия, покрива напълно състава на участие в престъплението по смисъла на чл.20, ал.4 от НК. На последващо място, подбуждането/склоняването към лъжесвидетелстване по начало е престъпен състав по чл.293 от НК, в конкретния казус според обвинителния акт, и в двете хипотези на нормата, без да е необходимо свидетелите да са извършили престъплението. В обстоятелствената част на обвинителния акт е описано именно такова подбуждане и ако и деянието да не е съответно квалифицирано от държавното обвинение, след като е обективен факт, то това означава, че следва да се цени на общо основание като отегчаващо отговорността обстоятелство.

Що се отнася до самопризнанието на дееца извън това по чл.371, т.2 от НПК, направено по време на досъдебното производство, то не следва да се надценява, както е сторила въззивната инстанция. Подготовката за извършване на престъплението е извършена пред свидетели, намерението също така е споделено пред свидетели, св.Й. А. е откарал дееца в близост до местопрестъплението, пред него последният се е приготвил да извърши убийството и си е признал след извършването му за него, заявявайки че не е очаквал да е толкова трудно лишаването от живот на баща му. При всички случаи, при оставени толкова материални следи и възможност за свидетелски показания (които са били и събрани), реализирането на отговорността на дееца е била неминуема, намирането или не на оръжието на убийството (в случая със съдействието на дееца) не е от решаващо значение за установяване на авторството или поне не такова, каквото му се придава от въззивния състав.

Касационният състав отчете и друго обстоятелство, пропуснато от въззивната инстанция – нанесени са 22 удара с нож, причинени са повече от четири охлузвания на пострадалия и това е поведение, което значително надхвърля обикновената ожесточеност и отмъстителност, които биха били достатъчни, за да се квалифицира извършеното убийство по смисъла на т.6, пр.2-ро и пр.3-то на чл.116, ал.1 от НК. От изявлението на подсъдимия пред св.Й. А. проличава каква отмъстителност и ожесточение е проявил той, след като е станало ясно, че животът не е напуснал неговия родител още при първите наранявания. Подсъдимият е проявил изключителна отмъстителност и престъпна упоритост, нечовешка безмилостност, които далеч надхвърлят изискванията за квалифицирането на деянието като извършено с особена жестокост (и характеризиращо го изначално като

жесток човек) и по особено мъчителен начин (не просто няколко удара с нож, а цели 22).

Съчетанието на тези обстоятелства с това, че пострадалия е роден баща прави деянието изключително тежко, тяхната съвкупност натежава при съпоставянето на отегчаващи и смекчаващите отговорността обстоятелства в такава голяма степен, че не може да бъде пренебрегната изцяло, както е сторено от въззивната инстанция. Налагането на минимума е допустимо само когато липсват отегчаващи вината и отговорността обстоятелства, или тяхното присъствие е съвсем минимално и незначително. Нито едно от посочените дотук от отегчаващите вината и отговорността обстоятелства не може да бъде определено като такова, а освен това те са твърде много.

Може с увереност да се заключи, че относителната тежест на отегчаващите вината и отговорността обстоятелства значително надделява над тази на смекчаващите, и те (първите) неправилно са били подценени и недооценени, а относно изрично посочените по - горе обстоятелства - неоценени изобщо от въззивната инстанция.

Наложено наказание от съда от първата инстанция в такъв случай е било твърде снизходително, но предвид липсата на процесуална инициатива от държавното и частното обвинение корективната намеса не е процесуално допустима и възможна.

Грешката на първостепенния съд при определяне размера на наложеното наказание е била задълбочена от въззивната инстанция, без да се отчитат в съответствие със закона и целите по чл.36 от НК отегчаващите вината и отговорността обстоятелства, а някои, както се отбеляза, са били изобщо пропуснати.

Това налага извода, че касационната жалба се явява основателна, предвид грешната преценка на въззивната инстанция при взетото решение за намаляване на наложеното наказание. Макар и определено след законово приложима и задължителна редукция по чл.58а от НК, наказанието от 10 години лишаване от свобода за лишаване от живот (най-висшето и защитено от закона благо) на едно човешко същество по такъв нечовешки и безмилостен начин, е нетърпимо ниско и дава неприемливо грешни сигнали към податливите към извършване на правонарушения и престъпления членове на обществото. Това е престъпление с необратими последици, което разрушава напълно връзката на индивида с обществото, неговата социална връзка. За да започне евентуалното възстановяване на интеграцията на един такъв извършител, неминуемо следва да се премине през един значителен по размер период от време на принудителна изолация. Касационният състав не е уверен изобщо, че и размерът от 12 години е пригоден да постигне целите на индивидуалната и генералната превенция, но е обвързан от лимитираните касационни възможности. Все пак едно такова наказание, единствено възможно в случая, е със сигурност

в по-добра позиция да рефлектира върху възможността на дееца да се поправи и превъзпита, или поне да му попречи да извърши ново престъпление за един по-дълъг период от време, сравнимо с определеното от въззивната инстанция.

На възражението на защитата, че за да е явно несправедливо едно наказание, то следва да има по-голяма разлика между наложеното наказание и това, което е предмет на изменение, касационният състав отговаря, че изначално още при постановяване на първоинстанционната присъда наказанието не е било справедливо определено, тъй като е прекалено снизходително. Независимо от разликата от само две години, само чрез отмяната на това решение може да се достигне до една, макар и непълна, частична справедливост относно наказване, която по начало би следвало да се реализира към горния предел на наказанието лишаване от свобода. В пълен разрез с изискванията за справедливост е да остави в правния мир едно несправедливо по размера си наказание, само защото не може да бъде увеличено до степен, която да формира правното разбиране на явно несъответствие (като размер).

Предвид констатираната по тези съображения явна несправедливост на наложеното по посочения по-горе начин наказание, въззивното решение подлежи на отмяна, като делото следва да се върне на апелативния съд за ново разглеждане от друг състав, а при определяне на наказанието е необходимо да се отчетат посочените от настоящата касационна инстанция обстоятелства.

Ето защо и на основание чл. 354, ал. 1, т. 5 и ал. 3, т. 1 НПК, Върховният касационен съд, състав на първо наказателно отделение,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ въззивно решение № 249/13.06.2019г. по ВНОХД № 442/2019г. на Софийски апелативен съд, н.о., 2-ри състав.

ВРЪЩА делото за ново разглеждане на същия съд от стадия на въззивното съдебно заседание.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Членове:

1.

2.